

CAPUT XVI.

Cinnabaris Mineralis, seu Minii Naturalis causas materiales in genere exponit.

DE metallorum & mineralium causis materialibus magnum inter *Aristotelicos*, *Cartesianos* & *Chymicos* est diffidium, quod hodiè nostrum non facimus. Nos eorum causam materialem duplicem constituimus, remotam unam, alteram propinquam. Remota est aqua gravissima, ex *Mercuriali* vapore orta; propinqua est aqua *Mercurialis*, manus non madefaciens; quod & testatur *Divus Thomas* in *comm. supra lib. 3. Aristotel. de meteor.* sequentibus; Considerandum autem est circa principia materialia metallorum, quæ sunt in duplici differentia; quædam enim sunt materia remota, sicut est vapor inclusus in locis lapidosis terræ; alia sunt autem materia propinqua; & hæc sunt *Mercurius* & *Mercurius*. Itaque in prædictis locis lapidosis terræ per virtutem minerali generatur *Mercurius* & *Mercurius*, deinde ex ipsis generantur diversa metalla, secundum diversam eorum commixtionem. Unde & ipsi *Alchymista* per veram artem *Alchymie* per prædicta principia, vel potius principiata aliquando veram generationem metallorum faciunt. Quibus verbis *Divus Thomas* materiam metallorum *Mercurium*, formam verò *Mercurium*: hæc duo autem principia propinqua nominat, atque asserit, possibile esse, ut his combinatis metallicæ etiam arte metalla producere possint; ut etiam nos deinceps dicemus.

Rei hujus evidentiam atque veritatem ex metallorum proprietatibus, quæ *Mercurio* & *Mercurio* conveniunt, habe-

habemus. In aqua stygia S rius solvitur, calcina-
tur, metallorum colores induit, hoc solum ab iis
dissidet, quòd sit fluxilis & fugax; tametsi plumbi
fumo, atque ipso S re induretur. Addimus, in venis
auri & argenti, auctore *Plinio*, inveniri, atque è
cadmia argentifera, & bismuto copiosum elici?
Omnes ferè morbi, qui fossores invadunt, ex S rio
scaturiunt. Aquæ etiam, quæ metallorum venas
alluunt, argento vivo plerumque inficiuntur; hinc
circa fauces multam colligunt pituitam. Quare
 S rius materiam & pondus: S ur tincturam & for-
mam metallis confert; S ur enim ad eorum compo-
sitionem pertinere Alchymistæ ferè omnes con-
sentiunt. Metalla quippè, præter aurum, omnia
comburì possunt, & dum excoquuntur, S reum
odorem naribus afflant. Nulla vena, dum torre-
tur, non fœtet, & fumum exhalat S reum. Ex omni
pyrite, qui lapis est metallis prægnans, S ur exstil-
latur. Vidit *Albertus Magnus lib. 3. de Mineral.*
quòd in monte æris ligna viridia, lapidi æris appo-
sita, statim cremarentur, propter abundantiam
 S ris, & pinguedinis de lapide æris egredientis.
Confer. *Ioh. Bapt. Du Hamel lib. 2. de Fossil. cap. 12.*
& *Alb. Alons. Barba de metallor. & mineral. generat.*
part. I. cap. 15.

Ex quibus manifestè deprehenditur, quòd mate-
ria proxima metallorum sit S rius & S ur, non in sua
materia, qui mineræ sunt distinctæ, & ubi illæ re-
periuntur, non reperiuntur metalla, sed in natura al-
terata & alterante. Proxima enim materia metallo-
rum vapor est unctuosus humidus, ex utroq; prin-
cipio causatus. Oportet enim uno eodemq; tempo-
re ex ambobus spiritibus vapores elevari, & sibi oc-
currere, & in uno loco, quem natura præparavit,

misceri, & soliditate loci conservari. Nisi enim locus ille solidus esset, exhalarent. Verum frigiditas loci ipsos jam commixtos condensat & confortat. Sic fit, ut ad se invicem agere ac pati incipiant, & alterare se mutuo, & digerere subtiliando & impura separando, quousque in metalli naturam simul vertantur. Hoc autem fieri minimè potest sine calore ventris terræ cooperante & movente. Qui utique calor causatur à motu & à lumine cælestium corporum, & per eum virtus eorundem locis mineralibus, ipsisque mineris imprimitur; per quem generatio metallorum diversimodè completur. Vid. Idem *Albarus Alonsus Barba de Metallor. & mineral. generat. part. I. cap. 18.* Hi ergò vapores proxima sunt metallorum elementa, & idcò metalla in ipsa resolvi possunt, tam per naturam, quàm per artem, sicut ex ipsis sunt genita. Et hæc elementa differunt ab elementis mundi, quæ ex illis sunt composita. Hæc omnia sunt de intentione Philosophorum; & hoc modo intelligitur etiam dictum *Aristotelis in lib. 4. meteor.* quòd species metallorum transmutari non possint ad invicem, nisi reducantur ad primam suam materiam. Per materiam ergò primam intelligitur materia, ab omni forma denudata. Non igitur nova forma introducitur, nisi prius corrumpatur, & in generatione rerum est processus de prima forma ad ultimam per multas formas medias. Ergò & in corruptione; quia generatio unius est alterius corruptio. Et sic metalla reducuntur ad primam materiam, quando rediguntur ad illam primam simplicitatem, quam habuerunt elementa eorum in prima compositione: in qua certè fuerunt spiritus & vapores per naturam perfectibiles ad compositi formam.

Adi

Adi sis *Laur. Ventura lib. de ratione conficiendi Lapid. Philosophic. cap. 3.*

Non semper autem ad metallorum generationē duo hæc principia requiruntur, cum ex solo S rio Philosophorum possit fieri metallum. Nunquam enim datur aqua metallorū sine A re, quod semper in minimis particulis, tanquam in centro secum gerit: sicut nullum datur A ur absque materia, & taliter longo tempore potest scintillula hæc A ris latentis in S riali aqua excitari, ut partes S riales coquat, temperet, atque in metallum, imò planè in Lapidem Philosophorum efformet.

Quemadmodum igitur naturâ ex A re & S rio metalla constant: ita quoq; arte ex iis producuntur. Si enim semen vegetabile terræ impositum (quæ in ollis ante fenestras servari solet) atque debito tempore aquâ humectatur folique exponitur, non aliter quàm naturaliter crescit: eodem modo habitis & applicatis quinque requisitis generationis mineralis, etiam metalla produci possunt, perfectiora quidem & fortiora. Ars enim naturam adjurare potest, quod in artificiali florum generatione videre licet; adjuvatur autem natura arte quinque horum requisitorum, spermatis nimirum, menstrui, matricis, ponderis & caloris (de quibus eleganter pro more suo *Ioh. Ioach. Becherus in Oedip. Chymic. coroll. 1. ad tit. 5. scripsit*) debitâ applicatione.

Ab hisce metallis causis materialibus nonnisi secundum magis & minus differunt mineralia. Ex A re & S rio hæc quidem etiam constant, sed sæpius impurissimis, neque probè mixtis, & à natura non satis concoctis. Deindè differunt à metallis, quòd metalla in igne liquefcunt, & malleorum percussione ductibilia fiunt, mineralia verò, licèt in igne lique-

liquefiant, tamen rursus concreta, non ut metalla, condensantur, sed friabilia sunt, & ictu malleorum non possunt extendi, sed in pulverem rediguntur.

Cum igitur ad mineralia pertineat Cinnabaris nativa, seu Minium naturale, etiam ortum suum ex $\text{S}^{\text{r}}\text{io}$ & $\text{S}^{\text{r}}\text{e}$ potissimum agnoscit. In hac enim $\text{S}^{\text{r}}\text{ius}$ & S^{r} , non vulgare, verum $\text{S}^{\text{r}}\text{ii}$ O^{lar} e, exquisitè secum invicem miscentur, & ambo, cum illa rudi materia minerali, seu terra minerali lapidescente, in qua ea domicilium habent, hoc corpus rubrum ac elegans, satis ab utroque discrepans, constituunt. Et hinc *Joh. Hartmannus in Notis ad Basilic. Chymic. Crollii pag. 414.* Cinnabarin nativam mineram $\text{S}^{\text{r}}\text{ii}$ salutat. Nativum $\text{S}^{\text{r}}\text{ium}$, etsi nonnunquam per se ipsa naturâ operatrice separatus inveniatur, plerumque tamen è terra minerali, quam Cinnabarin vocant, evocari scribit *Joh. Schröderus Pharm. Medic. Chymic. lib. 3. cap. 15.* Cinnabarin nativam pariter *Frid. Hoffmannus meth. med. lib. 1. cap. 11.* mineram $\text{S}^{\text{r}}\text{ii}$ dicit, multum de $\text{S}^{\text{r}}\text{e}$ $\text{S}^{\text{r}}\text{ii}$ O^{lar} i participantem. Elementa item Cinnabaris in genere duo constituit *Excell. Georg. Wolffg. Wedelius Pharm. lib. 2. sect. 3. cap. 4.* S^{r} & $\text{S}^{\text{r}}\text{ium}$. Sic Cinnabaris nativa est minera $\text{S}^{\text{r}}\text{ii}$, & destillatione per descensum $\text{S}^{\text{r}}\text{ius}$ indè elicitur, & S^{r} quoque ejusdem seorsim impetrari potest. Hæc arte solvuntur, naturâ verò uniantur; appetit enim $\text{S}^{\text{r}}\text{ius}$ S^{r} . Hoc in Cinnabrii artificialis præparatione videre licet, ubi $\text{S}^{\text{r}}\text{ius}$ S^{r} i unitur, atq; alembicum cū eo petit; undè Cinnabrium nominatur: eadem ratione $\text{S}^{\text{r}}\text{ius}$ in sublimatione cum O^{lo} & O^{le} O^{lem} atrahie, ejusque se vestit figurâ, atque sublimatum vocatur. Et hinc clarè liquet $\text{S}^{\text{r}}\text{ium}$ S^{r} & O^{le} desiderare

derare pro sua coagulatione. Multa etiam Θ lia & Φ ra sunt, per quæ accidentaliter Ψ rius coagulatur, cum tamen talia coagulantia ejus naturæ non sint. Tertia causa materialis, seu pars componens, erit terra mineralis lapidescens, de qua in *capite 19.* agemus.

CAPUT XVII.

Causam Cinnabaris Mineralis, seu Minii Naturalis materialem primam, Mercurium nimirum in specie perstringit.

Causa prima materialis, seu pars prima componens nostræ Cinnabaris mineralis est Ψ rius. Dicitur aliàs argentum vivum; Græcis $\upsilon\delta\gamma\alpha\gamma\upsilon\gamma\omega$, id est, argentum aqueum seu fluidum; Theophrasto $\alpha\gamma\gamma\upsilon\pi\epsilon\upsilon\chi\omega\lambda\iota\upsilon\upsilon$; Aristoteli $\alpha\gamma\gamma\upsilon\gamma\omega\upsilon\upsilon\upsilon\lambda\iota\upsilon\upsilon$; Arabibus zaibar, vel zeibach; Barbaris azock, azoth; Germanis Quecksilber. Mercurius dicitur ob analogiam, quæ ipsi cum Mercurio, planeta illo cælesti, intercedit, ratione mobilitatis, omnibus sese associantem planetis; tum ratione varietatis in colore, tum temperamenti, mobilitatis, &c.

Argentum vivum appellatur, cum argentum fufum & liquefactum colore æmuletur; vivum verò, quòd loco motum vivere quasi videatur. Hydrargyros dicitur, nomine derivato ex aqua & luna, quòd colore lunam repræsentet, & aquæ instar consistentiâ suâ liquidus & fluidus sit, & non nisi in alienis terminis contineri possit: sicut ex aqua & quælibet minima ejus particula instar aquæ, spherica est & rotunda. Mirabilis fanè substantia, mil-